

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ / PRÁCE

Jméno studenta: Natálie Týslová

Název práce: Využívání sčítacích operátů z roku 1930 v současnosti v institucích veřejné správy a u jednotlivců

Vedoucí práce: PhDr. Ivana Ebelová, CSc.

Oponent: PhDr. Zdeňka Kokošková

Obor a forma studia: Veřejná správa a spisová služba

Povinná kritéria hodnocení práce	Stupeň hodnocení			
	1	2	3	4
Formální úprava a náležitosti práce	x			
Logická stavba a členění práce		x		
Jazyková a terminologická úroveň		x		
Adekvátnost použitých metod a způsob jejich použití		x		
Důkladnost zpracování (jdoucí do podrobností)		x		
Práce s literaturou (citace, poznámky)			x	
Práce s prameny (využití, citace, poznámky)		x		
Vymezení cíle a jeho naplnění		x		
Vlastní přínos studenta		x		

Připomínky a náměty:

Vzhledem ke zvolenému tématu se domnívám, že úvodní dvě kapitoly bylo možné více zestručnit či zobecnit, případně i propojit, nejlépe však zaměřit se důkladněji jen na meziválečná sčítání, která jsou v předkládané práci zpracována nejprecizněji (tj. porovnat s využíváním digitalizovaných sčítacích operátů z roku 1921 uložených v regionálních archivech a říšských sčítacích archív z českého odstoupeného pohraničí z roku 1939) a ještě více se věnovat vybranému archivnímu souboru, a to včetně popisu původce. Zároveň je pak velmi vhodné pracovat s informacemi z úvodů zpracovaných archivních pomůcek, které ovšem nejsou v přehledu zdrojů zmíněné.

V kapitole věnující se využívání vlastních operátů z roku 1930 bylo pro její rozšíření jistě možné využít i odbornou konzultaci s pracovníky archivu, požádat o předložení anonymizovaných operátů pro detailnější výzkum dokumentů nebo prohlédnout také výroční zprávy před rokem 2018 uložené v archivní registratuře, z nichž by plynula ještě ucelenější informace o využití archivního fondu i o jeho adjustaci.

K použitým pramenům a literatuře je třeba připomenout, že mezi archivními prameny se mohl objevit i fond Státní úřad statistický, případně též rozebíraný soubor NAD 752/2 Státní úřad statistický I - Sčítání obyvatelstva ČSR v roce 1930, Praha, který bylo možno konfrontovat se vzory (v příloze) z citovaného fondu Předsednictvo ministerské rady. K literatuře je třeba podotknout, že některé publikace v souvislosti s touto prací nebyly nezbytně nutné uvádět (mj. Rychlík), jiné by naopak byly vhodné. K nejstarším odborným studiím ke sčítání obyvatelstva

patří např. Prvé sčítání obyvatelstva v Čechách. Josef Pekař. In: Český časopis historický / Praha : Historický klub 20, č. 3 (1914), s. 330-333, tab., následuje však mnoho dalších, z nejnovějších např. studie P. Berrové, P. Kadlece a M. Kučery. Autorka však mohla cílit jen na meziválečná sčítání (např. K dějinám fondu Sčítání obyvatelstva v roce 1939. Jaroslav Pažout. In: *Paginae historiae : sborník Národního archivu / Praha : Národní archiv 16, (2008), s. 333-379.* Sčítání lidu pohledem archiváře. Pešíková, Martina - Rom, Karel. *Archivní zpravodaj : čtvrtletník Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích č. 1, (2001), s. 3-4, Národnostní statistika v českých zemích 1880-1930. Mechanismy, problémy a důsledky národnostní klasifikace. I. a II. díl. Pavel Kladiwa, Dan Gawrecki, Petr Kadlec, Andrea Pokludová, Petr Popelka.[Ostrava] : Ostravská univerzita ; Praha : NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016), resp. na samotný rok 1930 (např. Českoslovenští Židé a sčítání lidu v roce 1930. Petr Kadlec. In: *Židé a Morava XXII : kniha statí ze stejnojmenné konference konané v Muzeu Kroměřížska dne 11. 11. 2015 / Kroměříž : Muzeum Kroměřížska, 2016 s. 77-111).**

Celkové posouzení práce a zdůvodnění hodnocení:

Bakalářská práce se věnuje využívání archivního souboru NAD 752/2 Státní úřad statistický I - Sčítání obyvatelstva ČSR v roce 1930, Praha jako významného historického pramene využívaného jak veřejnoprávními institucemi tak i právníckými či fyzickými osobami. Práce s tímto pramenem ze strany jednotlivců je pak omezeno Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 z 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (tzv. GDPR).

V rámci předkládané práce se autorka v první kapitole věnuje historii sčítání obyvatelstva v českých zemích od 18. století až do posledního sčítání v roce 2021, přičemž u každého z nich obvykle zmíní stručný historický úvod, legislativu a rozbor operátu, případně čím se jednotlivá sčítání odlišují, resp. zdokonalují. V další kapitole se stručně zabývá i historickým vývojem statistického úřadu na našem území od 19. století až do současnosti. K vlastnímu zkoumanému tématu se dostává až v poslední třetině práce, kde v jedné kapitole popisuje možnosti získávání údajů z uvedeného archivního souboru a v druhé vyhodnocuje využití ze strany úřadů a jednotlivců. Dodávám, že název samotné druhé kapitoly *Český statistický úřad – jeho role ve sčítání obyvatelstva* však není volen dobře, resp. obsah názvu neodpovídá. Spíše by se hodil název podkapitoly 2.1 Statistické úřady v českých zemích. Navíc se pod uvedeným názvem kapitoly dozvídáme informace, které patří až na samotný závěr historického exkurzu.

Autorce se v bakalářské práci díky využití vhodné dotazníkové metody podařilo dosáhnout vytyčeného cíle a přiblížit využívání historických sčítacích archů z roku 1930 uložených v Národním archivu, a to jak v institucích veřejné správy, kde slouží zejména státním úřadům k podkladům při výkonu státoobčanské agendy nebo při identifikaci vlastníků nemovitého majetku, tak i jednotlivcům, jejichž zájem bývá zpravidla v oblasti genealogie.

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm velmi dobře.